

LESNI DELAVEC

Glasilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din, poljetno 13 Din, četrletno 650 Din, posamezna številka stane 1 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca pri enkratni objavi računajo po 2, pri trikratni objavi po 1.80 in pri večkratni objavi po 1.40 Din. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 12.

Ljubljana, dne 15. junija 1924.

Leto III.

Že začenjajo.

Večkrat smo lesne delavce širom Slovenije opozarjali, da bo treba strniti naše vrste čim tesneje, ker vsi znaki kažejo, da bodo delodajalci lesne stroke lepega dne poskušali krajšati plače. Le žal, da se naše prerokovanje prekmalu uresničuje. Prvi začetek že imamo pri baronu Bornu v Trziču. Delavci obratov barona Borna so pri splošni svoji mizeriji za silo životarili. Kar so si priborili, so si priborili potom svoje strokovne organizacije in to so imeli. Do sedaj še ne vemo, kateremu nemirnemu duhu plače delavcev pri Bornu niso dali mirnega spanja in ali je to ukrenil baron Born sam (kar za enkrat ne verjamemo), ali pa se je kdo hotel od spodaj prikupiti na zgoraj, naj bo tako ali tako, gotovo je na delu kak gulikoža, ki ima prav po nepotrebnem namen okrniti delavcem itak že preskromni košček kruha.

Le pogledjmo, kako si kak mali Moric predstavlja reduciranje delavskih plač. Lepega dne izide iz gozdarskega urada barona Borna ferman, glasom katerega se delavcem javi, da se delavske plače, pričeni z 19. majem urejujejo na novo! V prvem momentu so nekateri delavci mislili, da se je gozdarski urad morda hotel delavcem izkazati hvaležnega za njihov napor in trud, ki je prinesel gozdarskemu uradu in gospodu baronu toliko lepih gmotnih uspehov, in da jim to svojo hvaležnost nemara hoče izkazati v obliki kakih posebnih doklad. Toda varali so se. Ko so pogledali in poslušali nekoliko natančneje, so opazili, da se dosedanje plače na novo določajo takole: plače v znesku 3.30 Din bodo odslej znašale le 3 Din, 3.50 — 3.20 Din, 4 — 3.70 Din, 4.10 — 3.80 Din, 4.20 — 3.90 Din, 4.30 — 4 Din, 4.40 — 4.10 Din, 4.60 — 4.20 Din, 4.80 — 4.40 Din, 5 — 4.60 Din, 5.20 — 4.80 Din in končno od 5.40 Din na 5 Din!

Namesto priznanja se je torej delavcem plača za 30 in celo 40 para za uro znižala! Znižanje za 30 para znaša dnevno pri osem delovnih urah 2.40 Din, pri devet 2.70 in pri deset delovnih urah 3 Din. Znižanje za 40 para pa znaša dnevno pri osem delovnih urah 3.20 Din, pri devet 3.60 Din in pri deset delovnih urah 4 Din!

Gospoda torej hoče delavcem in njihovim otrokom odjesti nekako ravno dnevno potrebno količino mleka. Ta gospoda se sklicuje na to, češ, cene življenskim potrebščinam so padle! Čudno, da to gospoda pri svoji trditvi ne oblije rdečica, ker vendar dobro ve, da navzlic neznatnemu padežu cen sedanje plače še od daleč ne odgovarjajo kupni sili predvojnih plač. Pri vsem tem ta gospoda previdno zamolči, da je obleka in obutev poskočila skoraj za 50 odstotkov in da so v ceni poskočile tudi vse ostale potrebščine, brez katerih se poleg hrane tudi ne da izhajati. Razume se, da se preko take brezobzirnosti ne more iti meni nič tebi nič na dnevni red. Zato je tajništvo Osrednjega društva lesnih delavcev poslalo gozdarskemu uradu barona Borna protest ter zahte-

valo, da se pričeto redukcijo delavskih plač ustavi in izplačuje plače zopet v prejšnji višini.

Radovedni smo, kaj bo gozdarski urad odgovoril.

Ali se sedaj lesnim delavcem pri Sv. Katarini odpirajo oči?

Udeležimo se izleta v Stari trg

Kakor smo že v prejšnji številki našega lista javili, prirede ljubljanski lesni delavci dne 5. julija 1924 izlet v Stari trg. Izlet je projektiran na dva dni tako, da bo povratek drugi dan dne 6. julija. Sodrugi lesni delavci v Starem trgu so za to priliko sestavili sledeči program: Dne 5. julija sprejem došlih gostov; dne 6. julija ob 8. uri dopoldne skupno zborovanje v Delavskem domu na Marofu; po zborovanju obhod in ogled okolice; ob pol 13. uri skupno kosilo; ob 15. uri dramska predstava, po predstavi veselica s plesom, šaljivo pošto in prosto zabavo. Sodruge lesne delavce ljubljanske vabimo, da se izleta v čim večjem številu udeleže. Vabljeni so tudi bližnji sodrugi v Glažuti, Loškem potoku in Milanovem vrhu na udeležbo. Sodrugi, pohitimo v Stari trg, da združimo zabavno s koristnim. Treba, da se medsebojno nekoliko bližje spoznamo, da se skupno pogovorimo o naših težavah kakor tudi o našem nadaljnjem skupnem delu, da pa se tudi na dostojen proletarski način skupno pozabavamo. Javite se in pridite vsi, kajti ne gre za nepotrebno zapravljanje težko prisluženega denarja, temveč gre za pošteno razvedrilo, ki je zlasti tudi delavcem nujno potrebno. Posebno pa opozarjamo na izlet v Stari trg sodruge Ljubljančane.

Ljubljanski sodrugi lesni delavci imajo silno malo prilike prihajati iz svojih prašnih delavnic v prosto in osvežujočo naravo, njim torej osobito velja naš poziv. Zglasite se v tajništvu naše strokovne organizacije za udeležbo. Sodrugi v Loškem potoku, Glažuti in Milanovem vrhu naj se med sabo pomenijo radi izleta v Stari trg, katerega naj se po možnosti udeležijo korporativno.

Sodrugi! Naši sodrugi v Starem trgu si veliko prizadevajo, da bi se vnani gostje par ur bivanja med njimi počutili kar najprijetneje. Poplačajmo jim njihov ljubeznjivi trud s tem, da pohitimo v kar večjem številu med nje.

Delavske plače v lesni industriji.

V roke nam je prišel zagrebški „Jutarnji list“, iz katerega posnemamo nastopno interesantno vest. Poslušajmo! „Povodom ponovnih nastopov in pokretov delavstva poedinih lesnoindustrijskih podjetij za dosego višjih plač je imela sekcija lesnih industrijcev, katera se kakor znano nahaja v okrilju „Zemaljskoga saveza industrijalaca“, dne 23. aprila sejo, na kateri je

sklenila, da posamezni člani sekcije napram tem delavskim pokretom bodo nastopali kot celota solidarno.

Vsi zastopniki lesne industrije so bili soglasni v tem, da kriza, v kateri se nahaja domača lesna industrija trenutno in ki se bo vsled denarnih in valutarnih potežkoč ter povečane konkurence drugih na lesu bogatih držav brezdvomno še znatno poostрила, ne dopušča, da bi se produkcijski stroški povečali. Po pretresu vprašanja draginje je bilo ugotovljeno, da so cene živežu kakor tudi obleki od časa zadnje regulacije delavskih plač preje znatno padle kakor pa narastle. V očigled tega dejstva so delavske zahteve povsem neopravičene. Poedini zastopniki lesne industrije so nadalje izjavili, da bi v slučaju zvišanja delavskih plač bili primorani obrate ustaviti, kar bi bilo istovetno z odpustom velikega števila dosedaj zaposlenega delavstva. Z ozirom na označene prilike je sekcija lesnih industrijcev soglasno sklenila, da se delavske plače v nobenem slučaju in niti v enem podjetju pod nobenim pogojem zvišati ne smejo.

Ali ste jih slišali, sodrugi? Sami sebi lažejo drug drugemu v obraz, da so se cene živežu in obleki znižali. Na zadnje pa lesnoindustrijska kapitalistična banda hinavsko zavija oči proti nebu, češ, delavcem bi pretela nevarnost odpusta in brezposelnosti, če bi zahtevali večji košček kruha za sebe in za svojce. Tako si upajo govoriti ob času splošne delitve mastnih dobičkov za leto 1923. Mar je tej gospodi usoda delavcev. Če ne bi jim podjetja nesli, bi jih kratkomalo zaprli ne oziraje se na delavce. Zborovanje sekcije lesnih industrijcev ni bilo drugega nego dobro zamišljena komedija, ki naj bi na eni strani zastrašila delavce, na drugi strani pa lesnim baronom za leto 1924 prinesla še večjih profitov kakor za lansko leto.

Na take manevre lesnih industrijcev mora biti odgovor lesnih delavcev v delu za jačanje strokovne organizacije.

Vsak lesni delavec mora postati agitator za svojo strokovno organizacijo.

Ne nasedajte demagogiji.

Ob binkoštnih praznikih je bil določen shod lesnih delavcev v prostorih gostilne gosp. Krulca v Črni v Mežiški dolini. To samo na sebi bi ne bilo nič posebnega, kajti shodov lesnih delavcev v Mežiški dolini smo imeli že precej. Naša strokovna organizacija odkar obstoja se ves čas od prevrata sem trudi, da bi prvič privedla lesne delavce Mežiške doline v svoje okrilje, kamor spadajo, in drugič je z naporom vseh svojih sil skušala vsako priliko izrabit, da delavstvu, zaposlenemu v lesnoindustrijskih podjetjih Mežiške doline izvojuje, kar se je v vsakokratnih momentih pač izvojevati dalo. In tako so lesni delavci Mežiške doline blagodarč taktičnemu postopanju vodstva naše strokovne organizacije, brez da bi trpeli kako škodo vsled morebitnih stavk itd., vsakokrat odrezali z uspehom.

Toda zdi se, da je delavskemu pokretu v Sloveniji usojeno, da se ne sme mirno razvijati in uperiti svojo skoncentrirano silo proti svojemu nasprotniku kapitalizmu in odvzeti mu korak za korakom to, kar delavstvu prostovoljno priznati noče. Vsemu gorju in nesreči delavskega pokreta so krivi ljudje, ki so se po vojni pojavili kot rojeni delavski voditelji. Ljudje z izdatno porcijo demagogije, ki so se liki papige naučili par fraz in te fraze na demagoški način, zasoljene s pošteno količino nesramnosti, vsiljujejo kakor krošnjari, ki prodajajo sumljivo blago. Tako je bilo tudi v Črni ob binkoštnih praznikih pri Krulcu.

Za kaj prav za prav gre? Stvar je silno enostavna. Leskovšek ali Leskošek je preustrojl Unijo stavbinskih delavcev v Celju v nekako Splošno delavsko Unijo, ki ni ne tič ne miš, torej nekaj ričtverein. Da bi Leskovšek šel in zgradil ter spopolnil obstoječo Unijo stavbinskih delavcev s tem, da bi ustanavljal po raznih krajih Slovenije podružnice in vplačevalnice stavbinskih delavcev, za to je prekomoden in prelen. Komodnejše se zdi Leskovšku delati združbo v obstoječih strokovnih organizacijah in okupirati drobce, ki bi po združbi eventualno še ostali.

Iz dopisa z dne 4. junija 1924, ki ga je poslal Leskovšek sodrugu Planinšku, je razvidno, da je „moralni“ Leskovšek vzel na piko podružnico Osrednjega društva lesnih delavcev v Črni. Ko je prišel s Bradeško v Črno na shod lesnih delavcev, na katerega je bil delegiran, je tam našel Leskovška, ki je tamkaj zbrane delavce na njemu lasten jezuitski način obdeloval že dolgo popreje, predno je dospel tja s Bradeško.

Za shod je animiral tudi rudarje. Rudarjev je bilo na shodu veliko več kakor lesnih delavcev, tako da so se lesni delavci skoraj zgubili. Pa tudi ti rudarji bi napravili boljše, če bi se pobrigali raje za podružnico Unije rudarjev, ker je število članov podružnice Unije rudarjev v Črni v primeri s tam zaposlenim številom rudarjev tako neznatno, da ga je boljše zamolčati.

Te rudarje, ki s shodom lesnih delavcev niso imeli nobenega opravka, je „moralni“ Leskovšek zlorabil, nahujskavši jih proti s. Bradeško. Da je to lumparijo Leskovšek insceniral namenoma, sledi iz njegovega dopisa sodrugu Planinšku, koga zadnji stavek se glasi: „Vse ostalo se pomenimo torej v nedeljo zvečer in pondeljek na shodu. Mogoče pride tudi s. Bradeško iz Ljubljane, kateri mi bo vsekakor nasprotoval, ali jaz se tega ne ustrašim izpregovoriti jasne in odločne besede, za kaj gre.“ Ta stavek dokazuje tudi to, da je Leskovšek šel namenoma v Črno, da tamkaj razbije podružnico.

Na shodu samem je Leskovšek otvoril vse registre svoje infamnosti. Sodr. Bradeško je očital, da je koritar! To se je drznil ziniti človek, ki je svoječasnno izpodrinil s. Marna in se je sam usilil na njegovo mesto, katerega so vrhu tega ustvarili drugi. Leskovšek naj ve, da se s. Bradeško ni štel k nobenemu koritu, temveč se je odločil nastopiti svoje sedanje mesto po dolgem pregovarjanju lesnih delavcev osobito ljubljanskih.

Na prav farizejski način je skušal Leskovšek imponirati tudi s tem, ko se je zavzemal za Strokovno komisijo, češ, Osrednje društvo lesnih delavcev ni pri Strokovni komisiji in ji tudi ne plačuje nobene kvote. Temu nasproti je treba konstatirati, da odbor Osrednjega društva lesnih delavcev nikoli ni javil Strokovni komisiji, da odstopa. Kar se pa tiče plačevanja kvote, ne bo to kvoto plačal Leskovšek, temveč Osrednje društvo lesnih delavcev v sporazumu s Strokovno komisijo. Značilno pa je, da je isti Leskovšek, ki se je na eni strani zavzemal za Strokovno komisijo, v isti sapi po tej Strokovni komisiji, od katere prejema plačo, prav nesramno udrihal, češ, da bo to Korunskovo gnezdo treba izžgati, če prav dr. Korun s Strokovno komisijo nima opraviti prav ničesar. In tudi je moralni Leskovšek v Črni fraziral, da se je kar kadilo. Bahal se je na vse pretege, da bo upostavljal za vse stroke velikanska podjetja, v katerih bodo številni delavci vseh strok zaposleni itd. Pri tem se mu je najbrže bledlo nekaj o produkciji na zadružni podlagi, na katero se uboga reva razume ravno toliko, kakor zajec na boben. Tudi Bernotu se je svoječasnno sanjalo o velikanskih magacinih, ki jih hoče kot zadružna podjetja odpirati; do sedaj pa še ni odprl prav nobenega, ker ključavničar menda še vitrihov ni napravil. Sedaj pa prihaja še moralni Leskovšek ter po vzoru kakega Forda obeta odpirati velikanska podjetja, pri katerih bo on, ki ni koritar, zavzemal mesto generalnega direktorja.

S takimi in podobnimi zlobnimi čenčarijami ter blatenjem in obrekovanjem drugih je moralni Leskovšek pital navzoče delavce. „Wie der Schelm selbst ist, so denkt er auch von anderen“ — pravi nemški pregovor. Po našem bi se pa reklo, da vsak cigan po sebi sodi, tako je tudi z moralnim Leskovškom. Nekoč je Leskovšek v opekarni, katera se nahaja v bližini Celja, vložil zahteve za povišanje delavskih plač. Ko je prišlo do razprave, pa so mu zaupniki delavcev v pisarni podjetja zalučili v obraz, da jim o kakih zahtevah ni ničesar znanega! Leskovšek je torej ravnal na svojo pest in si je zato v pisarni podjetja moral pustiti dopasti blamažo. Postopanje za hrbtom delavcev je dovolj jasen dokaz za Leskovškovo kvalifikacijo. In tako, kakor je postopal v tem slučaju, ravno tako sedaj postopa za hrbtom odborov raznih organizacij. V Celju in celjski okolici so vse podružnice strokovnih organizacij, ki so jih s težko mujo upostavili drugi, vsled „sposobnosti“ in „pridnosti“ moralnega Leskovška propadli. Moralni Leskovšek, ki ni koritar, je bil sicer plačan za to, da se briga za strokovne organizacije, toda dajte Leskovšku cekin, v njegovih rokah se spremeni v blato. Plačo je jemal, brigal pa se je za vse drugo, samo ne za to, za kar je bil plačan. Sedaj

pa, ko je v Celju in celjski okolici že vse uničil, sedaj kot pustolovec krošnjari dalje ter lovi kaline za svojo splošno Unijo, potom katere si skuša on, ki ni koritar, ustvariti korito. Nekaj podružnic Osrednjega društva kemičnih delavcev je že uničil, sedaj bi pa rad uničil še nekaj podružnic Osrednjega društva lesnih delavcev. Ali se moralni Leskovšek zaveda, kaj dela ali ne, ni naša stvar. Ako ravna zavestno, tedaj naj se zaveda, da naših podružnic rušiti ne bomo pustili, ako pa ne ve, kaj dela, tedaj je obžalovanja vreden. V enem in drugem slučaju pa ne bi trpel nihče drugi, kakor prizadeto delavstvo, kateremu itak preti nevarnost vsakočasnega naskoka delodajalcev. Nastane vprašanje, ali naj lesni delavci iz moderne strokovne organizacije gredo nazaj v kak ričetverein, ki ga Leskovšek ustanavlja iz golega samoljubja in zato, da ima za sabo tudi kako organizacijo? To bi pomenilo iti nazaj v čase, ko je bil delavski pokret še v povojih! Danes pa se delavstvo ne more postavljati v obrambo interesov posameznikov, kakor bi to želel Leskovšek, ko imajo jake in moderne strokovne organizacije dovolj opravila, da se ubranijo kapitalističnim nakanam. Zato pozivamo lesne delavce v Črni in drugod, kjerkoli bi se Leskovšek pojavil s svojo konfuzijo, da njegov ričetverein in Leskovška samega z njegovimi zmedenimi nasveti odločno odklonijo. Nasprotno bodo lesni delavci vseh krajev dobro storili, če se z vso vmeno zavamejo za svojo lastno strokovno organizacijo, katera se je že tolikokrat obnesla in katera nam bo tudi v bodoče zanesljiva opora.

Ako pa misli Leskovšek s svojim rovarjenjem nadaljevati, tedaj naj se pripravi, da bo za tako zločinsko početje tudi odgovarjal. To smo hoteli povedati za danes in če bo potreba, bomo govorili še drugače.

Socialna politika.

Brezplačna zdravniška nega zob pri Okrožnih uradih za zavarovanje delavcev.

Zakon o zavarovanju delavcev ima v § 45. pod točko 1. določbo, da imajo člani pravico do brezplačne zdravniške pomoči, dokler traja bolezen, zaporedoma za 26 tednov, pa tudi preko tega za čas, za katerega jim pripada hranarina (boleznina). Kot zdravniško pomoč je smatrati tudi negovanje zob. Tozadevno pa doslej še niso obstojali točni predpisi, vsled česar je ravnateljstvo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu na svoji seji dne 12. oktobra 1923 sklenilo modificiranje postopka pri dovoljevanju nege zob. Na podlagi tega sklepa je Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu z okrožnico številka 5218/1924 z dne 3. februarja 1924 („Radnička Zaštita“ številka 2 in 3 z dne 31. marca 1924) naročil vsem krajevnim organom (okrožnim uradom za zavarovanje delavcev), da postopajo pri dovoljevanju zdravniške nege zob naslednje:

I.

Brezplačna zdravniška nega zob v zmislu § 45. točka 1 ZZI se ima, kot doslej, dovoljevati vsem zavarovanim članom Osrednjega urada za zavarovanje delavcev (t. j. članom vseh Okrožnih uradov v Jugoslaviji) ter njihovim rodbinskim članom, ki so opravičeni do dajatev na podlagi predpisov zakona o zavarovanju delavcev. V to nego spada:

- a) ruvanje zob,
- b) zdravljenje bolnih in gnilih zob ter zobnega mesa, uničevanje in odstranjevanje zobnih živcev, lečenje zobnih korenin ter vobče nujno zdravljenje ust in s temi zvezanih zdravniških operacij,
- c) plombiranje zob, vendar samo s srebrnim ali bakrenim amalganom ali emajlom (silikatmentom).

II.

Umetni zobje (zobne proteze) se dovoljujejo:

1. zavarovanju zavezanim članom pod pogojem enoletnega članstva, in sicer:

- a) če prosilcu manjka 12 ali več kot 12 zob, se mu dovoli nabava umetnega zobovja (proteze), ako zobozdravnik ugotovi, uradov zdravnik pa potrdi potrebo umetnih zob (proteze);

b) ako prosilcu manjka manj kot 12 zob, ali obstojajo kakšne druge komplikacije, katere opravičujejo potrebo proteze, n. pr. — večje število gnilih (slabih) zob, če artikulira manj kot 6 zob, ako zdravstveno stanje prosilca vsled želočne bolezni, kroničnega črevesnega katara, tuberkuloze pljuč itd. zahteva dobro prežvečeno hrano — se more umetno zobovje (proteza) dovoliti, vendar mora v vsakem takem slučaju sklepati ravnateljstvo krajevnega organa (okrožnega urada) ter sklep predložiti Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu v odobrenje;

c) pri poklicih (strokah), kjer potreba službe zahteva točno in jasno izgovarjavo (n. pr. telefonisti, sprevodniki itd.) se more umetno zobovje (proteza) dovoliti brez ozira na zdravstveno stanje, vendar samo tedaj, ako v zgornji ali spodnji čeljusti manjkajo zapovrstjo najmanj trije ali več zob in to sekalci ali podočniki, ter ako v gornji in spodnji čeljusti manjkajo po dva (skupaj najmanj štirje) artikulirajoči (stikajoči se) zobje. Vsak tak slučaj se mora kot pod b) razpravljati pri seji ravnateljstva okrožnega urada ter predložiti Osrednjemu uradu v Zagrebu v odobrenje;

d) zobje, izgubljeni vsled obratne nezgode, se imajo nadomestiti ter ni zato potreben niti sklep ravnateljstva okrožnega urada niti odobrenje Osrednjega urada.

2. Prostovoljnimi članom se more naprava umetnega zobovja (proteze) dovoliti istotako kot obveznim zavarovancem, vendar pod pogojem, ako so najmanj pet let nepretrgoma člani Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

Družinski člani obveznih, kakor tudi prostovoljno zavarovanih članov so izvzeti od dovoljevanja umetnega zobovja (proteze).

Glede nabave umetnega zobovja (proteze), označene pod 1 b), mora zobozdravnik ugotoviti, katere umetne zobe član neobhodno potrebuje, uradov zdravnik pa mora ugotoviti zdravstveno stanje člana ter določiti, če je naprava umetnega zobovja iz zdravstvenih ozirov neobhodno potrebna.

Naprava poedinih zob ali celih protez, mostičkov itd. v zlatu se principijelno vsakomur odklanja. Pač pa more član iz svojih sredstev doplačati razliko med zneskom, ki ga plača urad za protezo ter ceno, kolikor stane umetno zobovje oziroma popravilo v zlatu.

Član, ki stanuje izven bivališča zobozdravnika, ima pravico do povračila voznih stroškov III. železniškega razreda. Eventualna izguba na zaslužku se članu povrne.

Pomen osemurnega delovnika.

Par izglede: Iz poročila o uradnem opazovanju, kako uporabljajo delavci svoj prosti čas, ki so bila objavljena v glasilu francoskega ministrstva za delo, posnemamo: Konzum alkohola je izza uvedenega osemurnega delovnika nazadoval. Preselitev delavcev v podeželske okolice velikih mest, kar je važno za zdravje in vzgojo, je zelo narasla. Površina zemlje, ki jo v prostem času obdelujejo delavci, se je povečala na najmanj petkratni iznos. — Poročila nemških obrtnih nadzornikov ugotavljajo, da je želja po izobrazbi v vrstah delavcev po uvedenem osemurnem delovniku očitno močno porasla. Izobraževalne institucije, ki so jih ustanovile strokovne organizacije, posečajo delavci vedno bolj, in tudi tečaje za šolanje obrtnih zaupnikov pridno obiskujejo. Veliko zanimanje vlada v delavskih vrstah tudi za umetniške in znanstvene prireditve. Veliko delavcev se posveča tudi vrtnarstvu. — Angleška komisija, ki je proučavala utrudljivost v obratih, je ugotovila, da je znašala izguba na delovnem času 7% vsled bolezni v onih obratih, v katerih so delali 63.5 ur na teden, dočim le 4% v onih obratih, v katerih so delali 44 ur na teden. — Število nezgod se je v Avstriji in drugod zmanjšalo. — V Čehoslovaški se je razvil izza uvedenega osemurnega delovnika delavski šport. V letu 1914 se je udeleževalo športnega življenja 186.000, v letu

1922 pa 382.000 delavcev, kar znači 100% povečanja udeležencev. Centralna knjižnica v Breslavi, ki jo vodijo delavske strokovne organizacije, je izposodila v letu 1914 21.500, v letu 1921 pa 47.000 knjig. — V Avstriji so se zvišale delavske šole od 20 v letu 1919/1920 na 48 v letu 1922/23 in število udeležencev se je zvišalo od 1447 v prvem letu na 561 v zadnjem.

Morda bodo o tem razmišljali tudi oni, ki imajo tudi interes na tem, da se narodno premoženje, ki ga predstavlja delovna sila, ne upropašča v korist posameznika.

Proti vojni!

Pismo Anatola Franca.

Nedavno od tega so članice nekega ameriškega dobrodelnega ženskega društva posetile Francijo. Prinesle so sabo veliko vsoto denarja kot pomoč za zopetno upostavitve po vojni porušeni francoski krajev. Ob priliki tega poseta je stari, sloviti francoski pisatelj Anatole France dotičnemu ameriškemu ženskemu društvu poslal pismo, v katerem pravi:

Rečeno mi je bilo, da ne boste odklonili pozdrav starčka, ki je preživel vse zablode svojega časa in ki je prišel do spoznanja resnice, da je opravičena edinole vlada naroda za narod.

Vi prihajate iz bogate in marljive Amerike v deželo, katero tlači pogubonosna slava in katera trpi veliko večje gorje negoli to njen ponos prenese. Vi prihajate z namenom sodelovati na obnovi razoranih in opustošenih krajev, prav, vaša požrtvovalnost in delo v vašem duhu bo vstajalo čudeže.

Dobro mi došli!

Toda z odstranitvijo razvalin, ki jih je zapustila vojna, delo ne bo še dovršeno. Vi ste žene, in žene so hrabrejše od moških. Rešite človeštvo! Vi žene bi morale napasti pošast, ki vas uničuje. Vi bi morale voditi vojno proti vojni do iztrebljenja. Sovražite vojno, sovražite jo dosledno!

Sovražite vojno, ker je baš ona izvor največjega zločina. Sovražite vojno z vsem njenim sjajem, triumfom in palmami. Vaše sovrašstvo ji bo prineslo smrt. — Ubijte jo!

Ne recite, da je to nemogoče, da je vojna vedno bila in da bo toliko časa, dokler bo kaj ljudi in narodov, kojih interesi se križajo. Vojne bodo, dokler bodo nacije, toda nacije niso večne.

O žene, o mater! Naši sinovi bodo doživeli združeno državo Evropo, doživeli bodo svetovno republiko!

Velikodušne žene pojdite po svetu in širite to misel. Rešili boste Evropo in človeštvu boste prinesle srečo!

Razgled po svetu.

V dneh od 3. do 6. maja 1924 se je vršil na Dunaju štirinajsti kongres Zveze lesnih delavcev avstrijskih. Kongres je nudil zelo zanimivo sliko gospodarskega, organizacijskega in kulturnega dela ene izmed najstarejših strokovnih organizacij razredno zavednih lesnih delavcev. Kongres je otvoril dolgoletni zvezni predsednik s. Mrkvička pozdravljajoč došle zastopnike inozemskih organizacij lesnih delavcev in zastopnika „Internacionalne Unije lesnih delavcev“. Odbor našega Osrednjega društva lesnih delavcev je poslal kongresu pozdravno pismo.

Izmed obširnega dnevnega reda je točka agitacija in gospodarstvo Zveze vzbujala največjo pozornost delegatov. Naravno, da se v teh dveh poročilih zrcali polom stare Avstrije, ki ni šel mimo delavstva brez vidnih znakov. Navzlic temu pa je treba z zadoščenjem konstatirati, da je Zveza avstrijskih lesnih delavcev vse težave razvrata prestala. Koncem leta 1922 je Zveza štela 32.674 članov. Koncem leta 1923 je

znašalo število članov 27.180. To znači, da je število članov za približno 5000 nazadovalo, kar pa v danih okoliščinah gotovo ne pomeni mnogo. Finančno stanje Zveze je težak, pa tudi to je z ozirom na valutarne prilike današnje Avstrije razumljivo. Za obdobje od zadnjega do sedanjega kongresa so znašali prejemki 2 milijardi 250 milijonov kron, izdatki pa do malega 2 milijardi. Stanje blaganje izkazuje 394.664.748 K. Razmeroma neugodno stanje Zveznih financ avstrijske sodruga lesne delavce nikakor ni strašilo pred številnimi borbami gospodarskega značaja. Pofočilo o tem izkazuje, da je tekom leta 1923 število gospodarskih in mezdnihi bojov znašalo 601, med temi je zapadenih tudi 87 stavk. Število lesnih delavcev, ki so bili pri pokreth udeleženi, je doseglo številko 118.189. Prizadetih je bilo 7393 podjetij. Zanimivo je, da so se prispevki, ki so ob priliki zadnjega kongresa znašali tedensko 2.50 K, do sedanjega kongresa kar avtomatično dvigali in dosegli višino 4000 K na teden.

Sedaj je kongres sklenil sledeče prispevke in sicer za 1. razred 6000 K, za 2. razred 5000 K in za 3. razred 3200 K na teden. Temu primerno je tudi višina podpor. Zveza lesnih delavcev avstrijskih je v svojem področju ustanovila tudi sekcijo vajencev, koje delokrog se za enkrat omejuje le na Dunaj, kjer je največ mizarških vajencev. S tem je Zveza položila temelj za vzgojo razredno zavednega naraščaja lesnih delavcev. Sekcija vajencev šteje danes 500 članov.

Kakor rečeno, je poleg referata o gospodarstvu zavzel največ časa referat o organizaciji in agitaciji. Znatno del navzočih delegatov se je pri ti točki javil za besedo. Vsakdo je hotel uveljaviti svoje skušnje z namenom, da po svojih močeh prispeva in pomaga graditi jako, popolno ter moderno bojovno organizacijo, katera naj bi proletarijatu gladila pot za doseg končne zmage. Razprave so se kretale v zelo dostojni obliki in v naobraženim delavcem primernih dostojnih mejah. Ravno ta resnost in važnost, s katero so avstrijski lesni delavci na tem kongresu obravnavali svoje stvari, jamči za uspeh, katerega se opravičeno lahko tudi mi veselimo, ker je napredek in uspeh enega dela lesnih delavcev napredek in uspeh vseh lesnih delavcev, ne glede na to, da nas ločijo državne meje. Predsednikom je bil zopet izvoljen stari borec s. Mrkvička, ki je tudi zlasti starejšim ljubljanskim mizarjem še vedno v dobrem spominu.

Učimo se od Nemcev.

Shodi.

Stari trg. V nedeljo dne 11. maja t. l. se je vršil v Starem trgu dobro obiskan shod lesnih delavcev, kateremu je predsedoval s. Valentin Vrhovec. Poročevalec je bil s. Bradeško iz Ljubljane. Važen del dnevnega reda je tvorilo vprašanje brezposelnosti. Več kot gotovo je, da podjetniki, med njimi seveda tudi lesni industriji, izrabljajo moment brezposelnosti v svrhu podaljšanja delovnega časa. Podjetniški krogi kalkulirajo takole: Splošna gospodarska kriza je. Vsled krize je nastalo pomanjkanje dela, pomanjkanje dela povzroča brezposelnost, ki je za delavce včasih naravnost usodepolna. Brezposelni delavec trpi pomanjkanje, posebno se delavcu družinskemu očetu smilijo njegovi otroci, katerim ne more dati kruha. V delavski družini nastano vsled pomanjkanja prepri; oče ali mati podi sina na delo, katerega pa sin ne more dobiti; žena se jezi nad možem, mož nad ženo. Otroci se za vse to ne zmenijo ter kratkomalo zahtevajo kruh, katerega jim oče ne more dati, ker nima zaslužka. Pridni in za svoje skrbni delavec se na smrt dolgočasi, skrb za vse to so stvari, ki delavca omehčajo in njegovo drugače odločno voljo zlomijo. Da ohrani sebe in svoje pred popolno propastjo, prične ponujati svojo delovno moč za vsako ceno. Pri tem ne gleda več na delovni čas, ne na visokost plače. Čim večja brezposelnost, tem boljše za podjetnike, zato si podjetniki direktno žele, da bi število brezposelnih bilo čim večje. Najbrezobzirnejše in najnesramnejše prično delodajalci nastopati takrat, kadar je kriza

brezposelnosti na vrhuncu. To je moment, ki ga delodajalci izrabijo za podaljšanje delovnega časa. Podaljšanje delovnega časa, pravijo, je potrebno, da se konsolidira gospodarstvo in dvigne potom večje produkcije konkurenčna možnost naše industrije in obrti. V resnici pa je podaljšanje delovnega časa najhujši udarec za delavce, ker postaja brezposelnost še večja. Podaljšanju delovnega časa neizogibno sledi zniževanje plač. Boljše plačanega delavca se postavlja pred alternativo ali delati za manjšo plačo, ali sledi njegova nadomestitev z delovno silo iz vrst brezposelnih delavcev.

Brezposelnost je delodajalcem vedno dobro došla in jo zato tudi pospešujejo. Za delavce pa je brezposelnost najhujša šiba. V očeh delodajalcev je le tisti delavec priden, dober in pošten, ki se ne zmeni za to, če traja delovni čas namesto osem dvanajst ur in ki se ne zmeni za to, če dobiva za uro namesto 30 samo 10 kron plače.

Žal, da delavci v mnogih slučajih tudi sami brezposelnost pospešujejo, in sicer s tem pospešujejo, da nasledajo mamljivim govoricam svojih delodajalcev, češ, če boste dalje časa delali, več boste zaslužili. Delavci žal ne pomislijo, da se pokaže efekt take teorije delodajalcev le v prvem momentu, za hip, da pa ob prvi priliki brezposelnosti podaljšani delovni čas sicer ostane, večji zaslužek pa da vsled konkurence brezposelne delovne sile splava po vodi.

Kadar je brezposelnost že enkrat tukaj, tedaj je joj. Brezposelni delavec trka povsod zamen. Delodajalci brezposelnost na tihem pozdravljajo. Od njih ni pričakovati, da bi v kakršnikoli obliki brezposelne delavce podpirali. Država ne da ničesar, občine tudi ne dajo ničesar. Živeti tudi brezposelni delavec mora. Kaj naj počne? Krasti ne sme; za vsak tak pogrešek ga policijski aparat kaznuje. Ali tak siromak ne mora obupati? Tak je buržuazno kapitalistični red, v katerem živimo.

Edino zaslombo brezposelnemu delavcu tvori njegova strokovna organizacija. Da, strokovna organizacija izvrši svojo dolžnost, če je brezposelni delavec izvršil tudi napram njej svojo dolžnost. Če pa se ni zavedal te svoje dolžnosti ali pa če ni hotel vršiti napram svoji strokovni organizaciji te svoje dolžnosti, potem je pomilovanja vreden revež, ker je zanemaril priliko, ki jo vsak pošten in pameten delavec ima, da si za vsak slučaj zagigura vsaj nekaj.

Za občinske zastope se delavci brigajo še vedno premalo, prepuščajo jih raje pripadnikom buržuazije, ki ob času volitev nastopajo sicer silno bombastično in socialno, kadar pa imajo občine v rokah, se za delavce, posebno za brezposelne, nič ne zmenijo.

Tudi za združni pokret ni potrebnega zanimanja in vendar je to silno važna panoga delavskega pokreta. Kajti gre se za to, da se iztrga delavstvo iz oderuških krempljev trgovcev in drugih kramarjev.

Ko je govornik zbrane delavce končno še pozval, naj od osemurnega delovnega časa ne odnehajo in da čuvajo svoje plače, kar je mogoče edinole potom zdrave in močne strokovne organizacije, je predsednik lepo uspel shod zaključiti.

Ljubljana. Shod lesnih delavcev, katerega je sklicala ljubljanska podružnica, se je vršil dne 28. maja t. l. zvečer po delu v veliki dvorani Mestnega doma. Shodu je predsedoval s. Erjavac. Na dnevnem redu so bile sledeče točke: 1. Poročilo blagajnika in kontrole, 2. vprašanje brezposelnih, 3. reorganizacija zaupniškega sistema, 4. mezno gibanje, 5. razno.

Poročilo o stanju blagajne za mesec april 1924 je podal s. Hauptman in je bilo po izjavi s. Tometa kot preglednika, da so bili računi pregledani in najdeni v redu, vzeto na znanje. Za podpiranje brezposelnih je bilo potom izrednih prispevkov nabranih 2729 Din.

K točki: Vprašanje brezposelnih je prevzel besedo sodr. Tokan, ki je izvajal: Kakor vse kaže, bo letošnja stavbna sezona v Ljubljani ostala precej mrtva. Velika stavba ljubljanskega dvora je ustavljena in ni izgleda, da bi se v doglednem času nadaljevala, ker so se gospodje, ki so to stavbo pričeli, medseboj sprli radi nadaljnega financiranja. Druga velika stavba, za katero bodo mizarska in vsa ostala profesionistovska dela v kratkem razpisana, je stavba Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Nadalje pride še v poštev večja zgradba Sokol I na Taboru, to je vse. Razen dveh malih hišic, za katere je zaproseno stavbno dovoljenje, privatniki ne zidajo, ker vsled previsoke obrestne mere, ki jo zahtevajo banke, zidati ne morejo. Morda se bo tvrdki A. Rojina posrečilo dobiti delo nove zgradbe borze v Zagrebu, to bo vse, kar imamo

letos na mizarskem delu pričakovati. (Naknadno smo zvedeli, da je tvrdka Rojina dobila za borzo v Zagrebu v izdelavo le okna. Nadalje je dobila tudi še nekaj dela v Beogradu. Tudi Stavbna družba si je zagotovila neko veliko delo in sicer za Užice. Ker pa je Stavbna družba baje kupila v Beogradu neko večjo mizarsko delavnico, delo za Užice za Ljubljano ne bo prišlo v poštev.) Občinski svet ljubljanski (med tem časom že razpuščen) sicer projektira zgradbo velikega, modernega pogrebnege zavoda in celo vrsto manjših stanovanjskih hiš; namesto pa, da bi vlada to akcijo podpirala, dela občinskemu svetu težave glede najetja potrebnega denarja. Vlada sama za omiljenje stanovanjske bede ne kaže nobenega smisla. Namesto da bi sama zidala poslopja za svoje urade in stanovanjske hiše za svoje uradništvo, ima po svojih uradih zasedenih preko 120 privatnih stanovanj. Pošta na primer, ki bi rabila za svoje urade izredno veliko moderno palačo, je raje kupila Virantovo hišo na trgu sv. Jakoba. Predno pa se je mogla v to hišo naseliti, si je morala napraviti prostor. Napravila si ga je s tem, da je vrgla 30 strank na cesto! Izkazalo pa se je kmalu, da tudi Virantova hiša pošti še ne zadostuje. Ali mislite, da si bo poštno ravnateljstvo sedaj zgradilo svojo palačo? Ne! Za svoj čekovni urad, katerega nima kam namestiti, hoče kupiti Peskovo hišo ob Ljubljani, kar bo imelo za posledico, da bo zopet vržena cela vrsta strank na cesto! Namesto da bi vlada torej zidala, s čemer bi na eni strani prišla v okom brezposelnosti, na drugi strani bi pa odpomogla stanovanjski mizeriji, deli raje tu in tam potom svoje Borze dela brezposelnim delavcem drobtinice v obliki brezposelne podpore, s katero pa brezposelni delavci ne morejo ne živeti, ne umreti. Vlada gre v svoji zakrkjenosti celo tako daleč, da niti avtonomnemu občinskemu svetu ne dovoljuje zidati, da ne bi kapitalističnim krogom v občini bilo treba nositi nobenih bremen!

Ni pa brezposelnost samo v Ljubljani. Iz Zagreba, Belgrada, Sarajeva, Splita, Novega Sada itd. nam javljajo, da število brezposelnih mizarjev narašča. Ako pa je že sedaj, ko bi moralo biti gradbeno delo v polnem teku, tako, kaj bo šele v jeseni in po zimi. Če nimajo dela stavbni mizarji, ga pozneje logično tudi pohištveni mizarji ne bodo imeli. Brezposelnost bo torej čez dalje večja.

Tudi iz drugih vidikov je brezposelnost za mizarje opasna stvar. Izkušnje nas uče, da podjetniki prav radi porablajo brezposelnost za udarec proti delavcem. Reduciranje plač in podaljšanje delovnega časa se izvrši po navadi ob času, kadar vlada brezposelnost. Delno redukcijo plač so gospodje delodajalci že izvedli. To redukcijo prakticirajo na zelo enostaven način. Brez vsakega hrupa in brez prepira odpuščajo mizarje in sprejemajo druge. Na novo sprejetim dajo manjše plače nego so jih popreje imeli — manjše plače kakor so jih imeli odpuščeni in mirna Bosna. Mnogo naših ljubljanskih mizarjev, ki včasih na kakem shodu ne ve, kaj bi od samega radikalizma vse zahteval, vtakne tako premeteno transakcijo delodajalcev vesel, da je dobil delo, molče v žep in zopet mirna Bosna! Svojo korajžo pa si prihrani za prihodnji shod. V čas brezposelnosti spadajo tudi izpori delavcev. Vse to so sicer nemoralna sredstva, ki močno diše po nasilju in terorizmu. Na vse to pa se delodajalci ne ozirajo, ker v sedanjem družabnem redu ne igra morala nobene vloge, pač pa odločujejo momenti profitarstva.

Za vse take eventualitete moramo biti pripravljeni.

Predvsem pa si moramo odgovarjati na vprašanje, kaj nam je storiti, da bo našim brezposelnim sodrugom omogočeno vzdrževati se nad vodo in da ne bodo prisiljeni ponujati svojo delovno silo za vsako ceno. Občinski svet je v svojem proračunu za tekoče leto predvidel znesek Din 150.000. Gledati bo treba, da bodo naši brezposelni sodrugi, ki so po pravilniku, ki velja za podeljevanje brezposelne podpore na račun tega zneska, opravičeni, kolikor pač mogoče te podpore deležni. Nadalje se bo treba pobrigati, da bodo naši brezposelni sodrugi deležni podpore, ki jo deli državna borza dela. V to svrhu je potrebno, da se vsi brezposelni sodrugi javijo v tajništvo naše strokovne organizacije v svrhu sestave natančnega imenika, katerega je treba predložiti borzi dela. Žal, da mnogi brezposelni sodrugi ne smatrajo za potrebno, da bi se v tajništvu večkrat na teden javili, dasi to pravilnik za podpiranje brezposelnih naše strokovne organizacije izrecno predpisuje. S tem seveda vprašanje podpiranja naših brezposelnih še ni rešeno, osobito še ne, ker je brezposelna podpora iz sredstev občine zelo omejena, podpora s strani borze dela pa zelo

negotova. Ministrstvo za socialno politiko od časa do časa nakaže kak znesek borzi dela, ki ga pa hitro izčrpa, tako da je borza dela običajno praznih rok. Dejstvo, da je borza dela večinoma brez denarja, dokazuje, da ministrstvo za socialno politiko vso akcijo, katero je zelo bombastično napovedala, ne smatra za resno. Na take slučajne podpore se torej ne moremo zanesti.

Misliti je torej na samopomoč. Naši brezposelni sodrugi so svojo redno podporo, do katere imajo po pravilniku naše strokovne organizacije pravico, večinoma že izčrpali. Nadaljno redno podporo se takim članom izplačevati ne more, ker to prispevki ne dopuščajo in končno mora biti redna podpora varovana še za pozneje, še nadaljnjim članom, ki znajo istotako postati brezposelni. Da se preskrbi potrebnih sredstev za podpiranje onih sodrugov, ki so svojo redno podporo že izčrpali, so na primer zagrebški sodrugi uvedli prostovoljne zbirke. Rečeno je bilo, da ima vsak zagrebški lesni delavec poleg svojega rednega tedenskega prispevka prostovoljno prispevati še po 10 Din za brezposelne. Prvi teden so res vsi teh 10 Din prispevali, drugi teden pa že ne več in tako so prostovoljni prispevki od tedna do tedna postajali redkejši. Vodstvo podružnice je uvidelo, da po tej poti ne pojde dalje. Nabrali so zagrebški lesni delavci 35.000 Din, kar je vsekakor znesek, ki sodrugom lesnim delavcem v Zagrebu dela vso čast, ali navzlic temu je moralo vodstvo podružnice misliti na drug sistem, ker so prostovoljni prispevki upadli, nasprotno pa je število brezposelnih naraščalo. Ko se je opazilo, da s prostovoljnimi prispevki ne bo šlo, so zagrebški sodrugi na nekem svojem zborovanju sklenili, da se redni prispevek zagrebške podružnice, ki je do tedaj znašal 7 Din, zviša tedensko na 10 Din! S tem si je zagrebška podružnica zagotovila redni dohodek za podpiranje tudi onih brezposelnih članov, ki so svojo redno brezposelno podporo že izčrpali.

Tudi naša ljubljanska podružnica je poskusila svojo srečo s prostovoljnimi prispevki in je določila, da ima vsak ljubljanski lesni delavec poleg svojega rednega tedenskega prispevka prispevati za brezposelne še 5 Din, torej za polovico manj kakor v Zagrebu, pa ni šlo! Deloma je bilo to razumljivo, ker oni sodrugi, ki so vsled pomanjkanja dela delali le 7, 6, 5 ali celo samo 4 ure dnevno, so dejali, da že redni tedenski prispevek težko pogrešajo, ne pa da bi prispevali še posebej 5 Din. Najenostavnejše izhodišče iz cele te neprijetne situacije bo, če ljubljanska podružnica sledi primeru zagrebške in svoj dosedanjí tedenski prispevek v znesku 7 Din tudi zakroži na 10 Din. To pa naj bi veljalo samo za one sodruge, ki delajo dnevno polnih osem ur.

Kako bodo sodrugi ta nasvet sprejeli, je druga stvar. Kajti ljubljanski lesni delavci bolehajo na neki posebni vrsti bolezni. Na shodih, na katere se mnogim toliko časa ne zdi potrebno prihajati, dokler jim ne teče voda v grlo, se namreč vsaka pametna stvar sicer odobrava, naknadno po delavnicah pa prihaja običajno do zaključkov, da ni na shodu odobreni nasvet ali predlog za nič! Če bi pa kdo pričakoval, da se iz delavniških debat in kritik izcimi kak pametnejši nasvet ali predlog, bi lahko dočakal starost Metuzalema. Skrajni čas je, da se s preklarijami po delavnicah preneha, kajti nekaj ukreniti moramo. Končno 10 Din na teden ni tako strašna žrtev. Ako velja, da je sedaj krona komaj toliko vredna, kakor je v predvojni dobi bil vreden vinar, tedaj znači prispevek 10 Din toliko, kakor 40 vinarjev. Pred vojno pa je znašal tedenski prispevek 1 K, to je 100 vinarjev. Prispevali torej bomo še vedno 60 vinarjev manj!

Ako se uvede za delokrog ljubljanske podružnice redni tedenski prispevek v znesku 10 Din, ji bo ves ta presežek ostal. Ves ta presežek bo lahko porabila za podpiranje brezposelnih, nekaj bo storila centralna blagajna in pereče vprašanje glede podpiranja brezposelnih ljubljanskih lesnih delavcev, katero se brez denarja rešiti ne da, bo vsaj v glavnem rešeno. Zapomniti si je treba, da v sili hudič muhe je! In ako našim stradajočim sodrugom v skrajni sili odrečemo naše pomoči, tedaj se ne smemo čuditi, da se bodo lovili za vsako bilko in ponujali svojo delovno silo za vsako skledo leče ter s tem ogrožali tudi eksistenco tistim, ki se še nahajajo v delavnicah.

Oglasi se k besedi s. Bergant, ki pa govori o stvareh, o katerih bi bil dobro napravil, da se o njih popreje informira. Ravno tisti sodrugi, ki se tako radi spodtikajo nad tem, kar je s. Bergant imel na misli, gotovo ne bi šli menjati z vsem, kar imajo s tistimi, ki jih je s. Bergant hotel zadeti.

S. Virant st. se strinja s tem, da se za ljubljansko podružnico uvede tedenski prispevek 10 Din.

S. Novak meni, da oni, ki dela, tri dinarje lahko pogreša, če pa kdo misli, da jih pogrešati ne more, potem naj poskusi prepustiti svoje mesto drugemu, sam naj pa gre med brezposelne in videl bo, kako se brezposelnim godi. Tudi sodrug Novak opozarja, da se bodo pričeli ponujati za vsako plačo, če se jim ne bo pomagalo.

Na to da s. Erjavec predlog s. Tokana na glasovanje. Bil je sprejet.

S. Verbič želi, da se fond za brezposelne pravilno porablja. Brezposelni se morajo redno javljati. O vprašanju zapuščin, o katerem se je tudi govorilo, razpravljamo v člankih „Zaupništvo in drugo“.

K četrti točki dnevnega reda govori s. Bradeško, ki se čudi, kako je to mogoče, da se ob taki pičli udeležbi govori o takih zadevah, kakor je mezdnó gibanje, kar je v današnjih časih gospodarske krize in z njo zvezane brezposelnosti gotovo silno kočljivo in delikatno. Obravnavati je to stvar z vso previdnostjo, posebno še, ker številni ljubljanski lesni delavci s svojo odsotnostjo dokumentirajo svoje nezanimanje. Vse to je sicer skrajno žalostno, čeprav ne izgleda tako tragično.

Vsekakor je današnji shod dokaz za to, da vlada med ljubljanskimi lesnimi delavci v zadnjem času velikansko pomanjkanje solidarnostnega čuta in zavesti. Najhujše pa je na stvari, da podjetniki iz teh desolatnih razmer kujejo kapital zase. Na svojih sestankih in konferencah se ti gospodje prav pridno posvetujejo, na kak način bi prizadjali delavcem škodo. Že sedaj plače sistematično znižujejo. Godi se to lepo na tihem. Vsem nam je znano, da je osemurni delovnik vsem delodajalcem in tudi delodajalcem lesne stroke v Ljubljani trnom v peti. Gospoda si beli glavo, kako bi brez velikega kriča in vrisča na lep način dosegla tudi v tem oziru svoj namen. Ideal naših delodajalcev je deset ur dnevnega dela. Poskusi v tem pogledu se že vrše potom nagovarjanja. In ako ne bomo na straži, kaj bo sledilo? Ako bi se res dogodilo, da se nam podaljšani delovni čas vtihotapi v delavnice, bo brezposelnost kot neizogibna posledica še večja, in plače kot neizogibna posledica brezposelnosti pojdejo še nadalje — nazaj!

Skratka, približali bi se popolni katastrofi. Potem bi nemara več sodrugov prišlo po toči na shod zvoniti. Sedaj pa z našo zaspanostjo in mevžarstvom dajemo delodajalcem sami naravnost potuho! To bo grmenja, razsajanja in zabavljanja; iskalo se bo krivce, psovalo se bo na levo in desno, zaganjali se bomo eden v drugega, nihče pa ne bo hotel biti kriv, nihče ne bo hotel nositi odgovornosti. Krivi pa bomo vsi, posebno pa tisti, ki se raje vležejo za zapeček, namesto da bi prišli na shod in tukaj dokumentirali nezlomljivo voljo in se pravočasno postavili po robu nakanam delodajalcev. V slučaju kake polomije bodo po delavnicah zopet tisti modrijani najbolj glasni, ki so drugače tako leni, da se jim ne ljubi priti niti na shod.

Ko se je pri raznoterostih še sklenilo, da se mesečni shodi bodo vršili tudi v bodoče redno, je s. Erjavec shod, ki je bil drugače jako poučen, zaključil.

Pripomniti je še treba, da bi se shod moral vršiti že v nedeljo dne 25. maja, da pa se vsled premale udeležbe vršiti ni mogel in se je zato moral preložiti na 28. maja, a tudi ta dan ni bil bog ve koliko boljše obiskan. To je treba pibiti, kajti to je škandal.

V lastni zadevi.

Gotovo mi ne more nihče očitati, da se osebno rad preklam. Tudi te navade nimam, da bi skušal kolikor mogoče večkrat vrniti moje ime v časopisje. Še manj pa imam navado, da bi koga osebno blatil in naj si bo to moj prijatelj ali neprijatelj. Da preziram vse malenkostne čenčarije in napade, ki so bili proti meni že tolikokrat naperjeni, dokazuje dejstvo, da navzlic mojim 50 letom življenja se nisem še nikoli zatekal pred sodišče, čeprav bi bil imel zato že nešteto krat razlogov dovolj. Stojim namreč na stališču, da čast, ki jo popravlja meščansko sodišče, ni dosti vredna. Ali to, kar se dogaja v zadnjem času, me silí, da ovržem nekatere stvari, ki se me jih dolži, da bodo vsaj lesni delavci spoznali, koliko je na teh obdolžitvah resnice.

Že dalje časa se vzdržujejo in širijo govorice, da sem za časa mojega poslovanja pri Strokovni komisiji pomeveril 35.000 kron. Nadalje se mi tudi očitajo, da imam v nasprotju z mojim socialističnim prepričanjem sina v kadetnici, kjer študira za oficirja. Bil sem mnenja, da mi bo mogoče tudi ta očitanja vtakniti mirno v žep in da se bo s časoma samo na sebi izkazala neresničnost teh obdolžitev tako, kakor se je to zgodilo že nešteto krat. Nočem danes raziskovati, kako je prišlo osobito do govorice — glede gori označene vsote in kaki razlogi so dali povod, da se je to razneslo. Ta moj molk pa si nekateri ljudje razlagajo tako, da se res čutim krivega, ter da radi tega moram molčati za vsako ceno in da neovirano smejo s tem argumentom rohneti proti meni tudi naprej. Čeprav sem pustil ves čas pri miru vsakega, se vodi proti meni kampanja v tisku in na javnih shodih. List, ki je prevzel to vzvišeno nalogo, je takozvani Bernotov „Naprej“. Urednik tega lista me vsak trenotek vpleta v svoje članke in me skuša pokazati svetu kot največjega korupcionista, kot človeka, ki je v zvezi z raznimi bančnimi in trgovskimi aferami, o katerih nimam pojma in o katerih vem toliko, kakor ve Bernot koliko je prebivalec na Marsu. Ta isti Bernot tudi trpi, da še drugi v njegovem „Nazaju“ objavljajo laži in izmišljotine proti meni. Drugi vredni kompanjon Bernotov je Leskovšek v Celju, ki je v svoji brezmejni nesramnosti postal že tako drzen, da se laže o meni na shodih, kakor se je to na primer zgodilo na binkoštni pondeljek v Urni, ne da bi ga pri tem občila rdečica sramu.

Jaz glede gori označenih 35.000 kron izjavljam, da je revidiral in sestavil končne račune za časa mojega poslovanja pri Strokovni komisiji po kongresu knjigovodja denarnega zavoda, in da je ta knjigovodja ugotovil, da manko ne znaša 35.000 kron, ampak glasom sporočila, katerega imam v rokah in ki je datirano z dne 19. aprila 1923, znaša ta manko le K 535672, reci in piši pettisočtristopetdeset šest kron in 72 vinarjev! Nadalje ugotavljam, da sem rajnkemu sodruhu Hlebšu nekoč posodil 4000 kron za neko delegacijo v Beograd, za katere imam potrjeno, katerih pa nisem dobil več nazaj, ker je s. Hlebš med tem umrl.

In še nadalje ugotavljam, da je svoječasnno neki Nachtigal, ki je prevedel Osrednje društvo stavbinskih delavcev h komunistom, odnesel listu „Delavec“, katerega sem istotako opravljal in urejeval, K 13.000! K temu pripominjam, da je bil Nachtigal pred vojno zidarSKI polir pri Stavbni družbi, po vojni se je znašel v delavskem pokretu, tako na primer kakor Leskovšek in Bernot. Njegova sposobnost je bila tolikšna, da je šlo Osrednje društvo stavb. del. v franže. Ko je možakar vso strokovno organizacijo stavbinskih delavcev uničil, je zginil nekam v Srbijo za nekega občinskega „inženirja“. Danes, kadar pride v Ljubljano na obisk, je „kavalir“ od glave do pete in ne pogleda nikogar.

Oba gorenja zneska v sestavljenem računu Strokovne komisije nista odpisana, čeprav so to bili izdatki, ki jih ni nihče poravnal. Tako izgleda moja „defraudacija“.

Sodeloval sem pri ustanavljanju vseh naših strokovnih organizacij. Letal in vozil sem se okoli dan in noč, ustanavljal sem podružnice, ustanovil tudi okrožno tajništvo v Celju in morda bi še danes ne bilo Unije stavbinskih delavcev, če ne bi jaz bil njeno ustanovitelj pospeševal. Mezdni pogajanje je bilo toliko, da se jih je komaj razvrstilo, pri vsem tem pa sem še absolvirati nebroj shodov, o sejah niti ne govorim.

Za vse to pa sem si zaračunaval samo najnujnejše, tako da lahko trdim, da sem do 30 odst. stroškov nosil iz svojega, ker sem imel vedno ozir na finance Strokovne komisije in ker me je isti Leskovšek, ki me danes obrekuje, vedno drezal za višjo plačo, ne da bi tudi povedal, kje naj vzamem. Ko je Leskovšek prevzel tajništvo v Celju, so vrhutega v njegovem okrožju strokovne organizacije kmalu pričele hirati. Namesto dela za strokovne organizacije se je z ljudmi prekljal in vsakega radi malenkosti tožaril pred sodišči. In končno so kristalno čistemu in kristalno moralnemu Leskovšku neprestano mešale glavo dekleta. Od začetka po prevratu, ko je bilo največ dela, Leskovšek pri gradnji strokovnih organizacij sploh ni sodeloval. Podil se je takrat za invalidskimi krajcarji tako dolgo, dokler se njegova kariera pri invalidih na misterijezen način ni nehala. Šele potem se je vsedel v gnezdo, katerega pa si ni ustvaril sam, temveč katerega so ustvarili drugi. In ta človek, ne da bi se popreje prepričal, kako stvari stoje, ima toli drzno čelo predbacivati meni, ki sem v delavskem pokretu osivel, da sem defraudiral delavski denar, ne da bi popreje sam sebi izprašal vest, kako je bilo pri invalidih.

S tem mislim, da sem afero, ki se tiče govorice o 35.000 kronah, označil dosti jasno in da se meni ni treba bati solnce, kakor marsikateri individuji ala Leskovšek. Zato tudi vsakega, ki raz-

naša vesti o meni, da sem defraudiral 35.000 kron, imenujem podlega, ordinarnega šufta!

Druga stvar je z mojim sinom. Ta zadeva je več ali manj rodbinskega značaja. In ravno v takih zadevah so nekateri ljudje silno kočljivi, jaz pa ne, ker se meni tudi v tem pogledu ni treba sramovati javnosti.

Čudno se mi pa zdi, da brskata ravno Bernot in Leskovšek v takih zadevah, ko sta oba ravno s te plati človeškega življenja najbolj kočljiva in imata oba razlogov dovolj, da se ju v tem pogledu pusti lepo pri miru. Jaz za enkrat nočem biti indiskreten, temveč si to prihranim za slučaj, če bosta še nadalje po nepotrebnem odpirala na me svoje goflje. Torej, kaj je z mojim sinom, ali bo res oficir? Prvič moram popraviti lažnjivo trditev „Napreja“ in Leskovška in ugotoviti, da v Sloveniji sploh ni nobene oficirske šole ali kadetnice.

Bivša staroavstrijska kadetnica v Mariboru je že zdavnaj kasirana. Bernot in Leskovšek to dobro vesta, ali navzlic temu se neprestano vedoma lažeta, da je moj sin v mariborski kadetnici in da tam študira za oficirja. Mariborska kadetnica je danes navadna kasarna, kjer je nastanjen neki bataljon dijakov, ki tamkaj odslužujejo svoj kaderski rok. Poleg tega je v tej današnji kasarni nastanjena ne oficirska, temveč podoficirska inženjerska šola in v tej šoli se moj sin res nahaja. Kdor me pozna, ta dobro ve, da jaz nad vojaščino nimam prav nobenega veselja. Ker pa so mojemu fantu kot sinu izrazitega in poznatega socialista demokratični učitelji v Ljubljani neprestano nagajali in mu navzlic njegovemu prizadevanju dajali slabše redove kakor sinovom demokratov, ki so znali veliko manj, se je moj sin odločil vstopiti v gori označeno podoficirsko šolo, da si tamkaj prisvoji dosti težko snov te šole, odsluži svoj kaderski rok, ob enem pa tekom tega časa položi tudi izpite za 5. in 6. razred realke, kar upam, da se mu, kakor vsa znamenja kažejo, bo to tudi posrečilo. Nato bo prost. In kar bo potem počel, je njegova stvar in ne Bernotova in tudi ne Leskovškova. Mislim pa, da bo Bernot, ki je sam študiral za profesorja, že tako prijazen in dovolil, da sme moj sin še položiti izpite za ta dva razreda. Če pa ne, jih bo pa položil tudi brez njegovega dovoljenja.

Tako torej stoje stvari glede oficirstva mojega sina, o katerem se Bernotov „Naprej“ vsak trenotek na debelo zlaže.

Če taki manevri zavijanja in laži o vojaških stvareh mojega sina ravno Bernotu pristojajo, je drugo vprašanje. Bernot je bil sam avstrijski k. k. Oberleutnant in je kot tak služil še v Jugoslaviji! Kakšnega patrijotičnega in vojaškega duha je ravno Bernot, dokazuje dejstvo, da je bil član komisije za prevzemanje bivših avstrijskih oficirjev v službovanje pri jugoslovanski armadi. In ravno Bernot je bil tisti, ki je pri ocenitvi bivših avstrijskih oficirjev postopal najstrožje. Ko je pa Bernot slutil, da bo tudi on dobil brco, se je pričel prilizovati in vsiljevati ljudem, ki so stali v ospredju socialistične stranke toliko časa, da jih je omamil in postal strankin tajnik. Da bi šel v šolo poučevati, se ta zbankrotirani in zmedeni profesor ni upal. Raje se je vsak dan valjal do 12. ure, popoldne pa kregal z obojem v strankinem tajništvu zaradi nepravilno postavljenih vejic, pik, vprašajev itd. To je bilo vse njegovo delo. Za svojo lenobo, ki jo je pasel na stroške drugih, pa sedaj v svojem „Napreju“ neprestano izliva gnojnico na tiste, ki so ga vzdrževali — za zahvalo!

Le čudno, da takim kreaturam, kakor sta Bernot in Leskovšek, še kak pošten delavec nasede. Sicer sta v svojem perfidnem demogoštvu mojstra. Na druge lajata kakor brezzoba ščenata samo radi tega, da bi od samih sebe odvrgla pozornost, kakor tisti tat, ki je sam kradel, pa je kričal primite tatu! Kako je že dejal rajniki, stari dr. Viktor Adler? — Ein jeder Lump hängt sich auf seinem eigenen Misthaufen auf!

Ivan Tokan.

Tristoletnica Newyorka.

Američani, Holanci in Belgijci so praznovali te dni tristoletnico Newyorka. Šteli bi lahko štiristoletnico, kajti pomladi leta 1524 je italijanski brodar Giovanni da Varazzano, ki je bil v službi Francije, prišel s svojo jadrnico, ki se je imenovala Dauphine, tja, kjer je danes newyorški zaliv.

Leta 1608 se je drug brodar upal v te kraje. Ta je bil Anglež in se je imenoval Henry Hudson. Imel je isto napačno mnenje, kot Kolumb in ostali raziskovalci njegove dobe, da je namreč otočje, ki leži pred Kitajsko in mimo katerega se bi dala najti morska pot do Indije. Hudson je preiskal deželo, katere lepota ga je navdušila. Ko se je vrnil, je pravil, da je našel imenitno pristanišče, rodovitno obrežje, izredno prijazne divjake in živali, ki imajo krasno kožuhovino.

Kožuhovina ni dala spati trgovcem v Londonu, še manj pa v Amsterdamu. Leta 1613 so pogumni holandski pionirji odjadrali v deželo kožuhov in pristali so v zalivu, ki sta ga preiskala Varazzano in Hudson. Ustanovili so malo naselbino na skrajnem južnem delu manhattanskega otoka, tam približno, kjer stoji danes Stock-Exchange.

V tistem času se je ustanovilo na Nizozemskem več družb, katerih namen je bil izkoriščanje novih dežel, in maja 1624, torej ravno pred tristo leti, je nova ladja zapustila amsterdamsko pristanišče. Imenovala se je New-Nederland in imela je na krovu trideset rodbin. Te so ustanovile mestice na jugu Manhattana in ga imenovali New-Amsterdam, to je bil temelj ogromnega mesta, ki je neki dan obvladalo ves svet.

Leta 1664 je sklenil angleški kralj Karel II. polastiti se nove kolonije. To nalogo je dobil vojvoda York. Brez krvoprelitja je zasedel New-Amsterdam in ga prekrstil v Newyork in tako je postala ta dežela angleška last, dokler se ni pozneje osvobodila.

Mali pristan je rasel in danes ima šest milijonov prebivalcev, tako da je drugo največje mesto na svetu za Londonom, ki ima po štetju leta 1913 skoraj sedem in pol milijona prebivalcev.

Številke razložijo velikost Newyorka: mesto ima 32.590 tovarn, v katerih je zaposleno 850.000 delavcev; njih vrednost znaša po uradni ceni več kot tri milijarde dolarjev. Newyork pa je tudi eno največjih trgovskih mest: uvozilo je leta 1923 blaga za 3781 milijonov dolarjev in pristaniške pristojbine so znašale nad pol milijarde dolarjev. V luko je prišlo 4817 ladij s skoraj 19 milijoni ton.

Promet v njem je zelo velik: leta 1923 so prepeljali nadzemski tramvaji in avtobusi 1071 milijonov potnikov, podzemske proge pa nad 1600 milijonov.

Kar se pa tiče mestnega proračuna — in to je zelo zanimivo tudi za nas — je bil zelo zmeren, znašal je za lansko leto samo 347 milijonov dolarjev in primanjkljaja je bilo samo 5 milijonov. In Newyork je morda mesto, kjer se najstrožje gleda na higijeno in čistost.

To nam predoči ena številka: lani je bilo nad šest in pol kil pokvarjenih živil zaplenjenih in uničenih od mestnega tržnega urada in 19.000 trgovcev je bilo zaprtih radi prodaje pokvarjenih živil.

Zahvala in priporočilo.

Podpisani sem imel dobiti od Okrožnega urada za zavarovanje delavcev boleznino in sicer za več tednov. Ker pa sem bil osumljen, da sem si bolezen nakopal po lastni krivdi, mi poslovalnica Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Trzinu ni hotela izplačati pripadajočo mi boleznino. Zadeva se je vlekla že preko devet mesecev, in ker si drugače nisem vedel pomoči, sem se v moji stiski obrnil na našo strokovno organizacijo — Osrednje društvo lesnih delavcev v Ljubljani —, kjer je v imenu te organizacije vzel moje zadevo v roke s. Tokan in glej, po mojem dolgotrajnem brezuspešnem prizadevanju mi je bila vsa pripadajoča mi boleznina promptno izplačana. Naši strokovni organizaciji, kakor tudi s. Tokanu se za uspešno posredovanje najtopleje zahvaljujem. Sodrugu lesnim delavcem širom Slovenije pa priporočam, da se naše strokovne organizacije z vso ljubeznijo oprijemljejo. Vsakdo naj za isto skuša pridobivati novih članov in sploh agitira ter jo po svojih močeh pomaga dvigniti do viška popolnosti. Moj slučaj poleg stotero drugih pač jasno dokazuje, da si naša strokovna organizacija prizadeva braniti in zagovarjati ter zastopati interese svojih članov v kolikor ji to njene moči pač dopuščajo.

Pristava pri Trzinu.

Peter Burgar.

Opomba uredništva. Mi smo že zdavno uverjeni, da bomo vsi lesni delavci morali priti do zavesti in do prepričanja, da brez strokovne organizacije ne bo šlo. Privela jih bo k temu sila razmer. Le škoda, da mnogi lesni delavci so tako težko dostopni pametni besedi in začno prihajati do pameti šele takrat kadar so jim delodajalci že popolnoma zaprli sapo. Tedaj se običajno javijo in mislijo, da jim mora strokovna organizacija delati čudeže. Da bi stalno sodelovali na sistematičnem napredku, to mnogim našim sodrugom lesnim delavcem ne gre v glavo. In tako se dogaja, da delodajalci lesne stroke računajoč z grešno skromnostjo našega lesnega delavca obešajo temu lesnemu delavcu košaro z kruham tako visoko, da vanjo seči ne more in dobi samo to kar pade čez. Z drugimi besedami povedano — naš lesni delavec mora biti tepen in sam hoče, da ga razmere tepejo ni šele tedaj kadar je že prepozno zacvili in kliče na pomoč.

Sram nas je, da si moramo take žalostne toda resnične reči samim sebi očitati. Ali bo kedaj bolje?

Zdravniške ordinacije

v ambulatoriju ljubljanske poslovalnice Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Za splošno medicino:

vsak delavnik od	8. do pol 10. ure	dr. Janežič Pavel
"	9. do pol 11. ure	dr. Zajec Ivan.
"	od pol 11. do 12. ure	dr. Košenina Peter.
"	od pol 16. do 17. ure	dr. Drobnič Ivan.

Za pljučne bolezni:

vsak delavnik od pol 23. do pol 14. ure	dr. Jamar Tone.
---	-----------------

Za kirurgijo (rane, telesne poškodbe):

vsak delavnik od pol 14. do pol 15. ure	dr. Krajec Pavel.
od 16. do 17. ure	dr. Minar Franc.

Za otroške bolezni, obenem posvetovalnica za matere:

vsak delavnik od pol 14. do pol 15. ure	dr. Derž Bogdan.
---	------------------

Za ženske bolezni in porodništvo:

vsak delavnik od pol 13. do pol 14. ure	dr. Pintar Ivan.
---	------------------

Za kožne in spolne bolezni:

vsak delavnik razen ob četrtkih od 8.—9.	dr. Demšar Jern.
--	------------------

Za notranje bolezni ter bolezni v vratu in nosu:

vsak delavnik od 15. do 17. ure g. dr. Bleiweis Demeter (na svojem stanovanju Kongresni trg 3-1).	
---	--

Za živčne bolezni:

vsak delavnik od 14. do 15. ure g. dr. Robida Ivan (na svojem stanovanju Dalmatinova ulica 3).	
--	--

Za očne bolezni:

vsak delavnik od 9. do 11. ure g. dr. Dereani Ernest (na svojem stanovanju Frančiškanska ulica 4).	
--	--

Za bolezni v ušesih, nosu in vratu ter očne bolezni:

vsak delavnik od 11. do 12. in od 14. do 15. ure g. dr. Pogacnik Josip (na svojem stanovanju Kralja Petra trg 8).	
---	--

Nakaznice za zdravnika se izdajajo vsak delavnik od 8. do 17. ure, tako da tudi popoldne prihajajoči člani lahko takoj dobe zdravnika.

Pravica do pomoči ob bolezni in nezgodi se dokazuje s potrdilom delodajalčevim (§ 15. ZZZ), da je zavarovanec resnično zaposlen.

Razno.

O eksplozijski katastrofi v Romuniji se poroča, da je bilo uničenih deset milijonov patron za pehotne puške, 86.000 granat in ogromne množine dinamita in ekrasita. Zgorelo je nadalje 150 vagonov uniform, ki so nedavno prišle iz Francije. Zleteli so v zrak tudi tri vlaki, polni granat in 25 vagonov pehotnih pušk, katere je bila dobavila neka češkoslovaška tovarna. Uničenega pa je tudi mnogo provijanta.

Tako se blaznost militarizma maščuje nad buržujsko državo.

Nemški kolonisti v Rusiji. Sovjetska vlada je dovolila 1000 nemškim delavcem, da se naselijo v Rusijo. Dala jim je na razpolago 3000 desjatin zemlje. Za naselitev pridejo v poštev v prvi vrsti delavci iz znanih nožarn v Solingenu.

Osemurni delavnik se uzakoni sedaj na Danskem, kjer je dosedanja konservativno-liberalna večina to zadevo zadrževala. Sedaj zakonitvi ne stoji ničesar na poti, ker je zmagala socialistično-radikalna večina.

Dne 1. junija 1924 so v boju z Orjunaši v Trbovljah padli nastopni proletarci:

Rudar Franc Fakin, 20 let,
rudar Albin Fritz, 27 let,
rudar Jakob Ocepek, 60 let,
zidar N. Zupanc, 22 let,
rudar Ivan Rozina in njegov
štiriletni rejenček.

Slava jim!

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.